

Viktig information om hur du använder och förskriver antibiotika!

Det är viktigt att du som ska vara verksam som veterinär i Sverige har kunskap om de krav som ställs på dig vid din yrkesutövning, särskilt din användning och förskrivning av antibiotika till djur.

Sverige har en bättre situation än många andra länder vad gäller antibiotikaanvändning och resistens. Det beror på ett mångårigt och målinriktat arbete med förebyggande åtgärder för att uppnå en god djurhälsa och ett gott djurskydd. Sverige har lägst förbrukning av antibiotika till djur inom EU, och förekomsten av resistenta bakterier är relativt låg, men problemen ökar både globalt och även i Sverige. För att motverka en negativ utveckling är det därför viktigt att du som veterinär gör rätt när du använder och förskriver antibiotika.

Att tänka på innan du ordinerar antibiotika och andra läkemedel

I Sverige är det bara veterinärer som får ordinera läkemedel för behandling av djur. För att göra det måste du ha sett till att flera kriterier uppfylls:

- Det måste finnas behov av behandlingen.
- Du gör bedömningen att djuret kommer att svara på behandlingen.
- Du gör bedömningen att användningen inte riskerar att leda till ökad antibiotikaresistens
- Antibiotika får inte användas rutinmässigt
- Antibiotika får inte användas för att kompensera för dålig hygien, bristfällig djurhållning eller bristande vård eller för att kompensera för dålig jordbruksdrift.
- Antibiotika får inte användas på djur för att främja djurens tillväxt eller för att öka avkastningen.

Läs mer på Jordbruksverkets webbsidor: [Ordination av läkemedel](#).

Då kan du tillhandahålla läkemedel till personal

När du har ordinerat ett läkemedel till ett enskilt djur får du under vissa förutsättningar tillhandahålla läkemedlet till en djursjukskötare eller en djurvårdare så att hen kan ge djuret läkemedlet. Läs mer på Jordbruksverkets webbsidor:

[Tillhandahållande till personal](#).

Då kan du förskriva och tillhandahålla läkemedel till djurhållare

Du får förskriva läkemedel för behandling av ett djur om du bedömer att djurhållaren har tillräcklig kunskap för att kunna ge läkemedlet på ett korrekt och säkert sätt. Du får bara förskriva den mängd läkemedel som krävs för den aktuella behandlingen. Observera att recept på antimikrobiella läkemedel endast är giltiga i fem dagar. Du behöver därför informera djurhållaren om detta så att hen hämtar ut receptet i tid.

I Sverige är det inte tillåtet för veterinärer att sälja läkemedel. Det är bara godkända apotek som får sälja medicin för djur i Sverige, oavsett om det är i butik eller på nätet. Om en djurhållare har svårt att ta sig till ett apotek får du lämna ut läkemedel direkt till djurhållaren i form av en så kallad jourdos. Men du får bara lämna ut den mängd läkemedel som krävs för att djuret ska få sin behandling till dess att djurhållaren kan hämta ut mer läkemedel på ett apotek.

Vid förskrivning och tillhandahållande av läkemedel ska du lämna noggranna skriftliga instruktioner till djurhållaren om hur läkemedlet ska användas och vad hen ska göra med eventuella överblivna läkemedel.

Villkorad läkemedelsanvändning (ViLA)

Villkorad läkemedelsanvändning, ViLA, innebär att en veterinär under vissa förutsättningar och som en del av förebyggande djurhälsovård kan förskriva vissa läkemedel till besättningar med nötkreatur, gris, får och get, så att en djurhållare kan behandla särskilt bestämda symtom hos sina djur utan att kontakta dig innan varje behandling. För att få förskriva läkemedel för ViLA behöver du en särskild utbildning. Det finns en rad ytterligare villkor för att få börja med ViLA i en besättning. Läs mer på Jordbruksverkets webbsidor: [Förskrivning och tillhandahållande till djurägare](#).

Förskrivning av läkemedel i foder

Om du skriver ut läkemedel i foder ska du använda dig av ett specifikt veterinärrecept för foder som innehåller läkemedel. Läs mer på Jordbruksverkets webbsidor: [Förskrivning av foder som innehåller läkemedel](#)

Grundprinciper vid ordination av antibiotika

När du ordinerar antibiotika ska du i första hand ordinera ett läkemedel som innehåller penicillin under förutsättning att du bedömer att penicillin kommer att ha tillräckligt god effekt. Om du bedömer att penicillin inte förväntas ha tillräckligt god effekt får du ordinera ett läkemedel som innehåller en substans med så låg risk för resistens som möjligt enligt [EMA:s \(European Medical Agency's\) riktlinjer](#).

Val av läkemedel

När du väljer vilket läkemedel du ska behandla ett djur med ska du i första hand välja ett läkemedel som är avsett för det aktuella tillståndet till det aktuella djurslaget. Om det inte finns något sådant läkemedel får du välja ett annat läkemedel enligt den så kallade *kaskadprincipen*.

Kaskadprincipen

Kaskadprincipen är reglerad i [EU-förordningen om veterinärmedicinska läkemedel](#) och har där delats upp i tre artiklar: Icke-livsmedelsproducerande djur, Landlevande livsmedelsproducerande djur och Vattenlevande livsmedelsproducerande djur. Läs mera i EU-förordningen ([artikel 112](#), [artikel 113](#) och [artikel 114](#).)

Av EU-förordningen framgår att om du väljer att använda läkemedel som inte är godkända för aktuellt djurslag och tillstånd sker det på ditt eget direkta ansvar och att det endast ska ske för att undvika att djuret orsakas onödigt lidande. Läs mer på Jordbruksverkets webbsidor: [Val av läkemedel och kaskadprincipen](#).

Antibiotika som inte får användas till djur

Antibiotika som innehåller substanser listade i slutet av dokumentet under rubriken ”Antibiotika som inte får användas till djur”, får överhuvudtaget inte användas till djur. Kaskadprincipen gäller alltså inte för sådana läkemedel som uteslutande ska användas för behandling av vissa infektioner hos människor. Utöver dessa antibiotika finns det dessutom svenska bestämmelser som fastslår att du inte heller får använda mupirocin eller rifabutin till djur. Läs mer på Jordbruksverkets webbsidor: [Läkemedel som inte får användas till djur](#).

Du ska journalföra

Du ska journalföra alla behandlingar. När du ordinerar en behandling med antimikrobiella läkemedel ska du i journalen dessutom motivera både varför du behandlat djuret med antibiotika och varför du har valt en viss substans. Läs mer på Jordbruksverkets webbplats: [Föra journal](#).

Lämna uppgifter om behandlingar med antimikrobiella läkemedel

Du ska som veterinär lämna uppgifter (rapportera) till Jordbruksverket om de antimikrobiella läkemedel som du har använt och förskrivit till höns, kalkon, gris och nötkreatur. Från och med 2026 ska du rapportera för fler djurslag. Läs mer på Jordbruksverkets webbplats: [Lämna uppgifter om behandlingar med antimikrobiella läkemedel](#).

Anmäl förekomst av vissa resistenta bakterier hos djur

Vid fynd hos djur med följande bakterietyper ska provtagande veterinär, eller laboratoriet, anmäla detta till Jordbruksverket och till länsstyrelsen:

- meticillinresistenta *Staphylococcus aureus* (MRSA)
- meticillinresistenta *Staphylococcus pseudintermedius* (MRSP)
- andra meticillinresistenta koagulaspositiva stafylokocker
- karbapenemasbildande Enterobacterales (ESBLcarba).

Läs mer på Jordbruksverkets webbsidor: [Anmälningsplikt](#).

Krav på hygienplan för veterinär verksamhet

Vårdrelaterade infektioner leder till ökad användning av antibiotika och ökad risk för utveckling av antibiotikaresistens. Brister i hygien ökar risken för vårdrelaterade infektioner med resistenta bakterier. Därför finns det krav på att det ska finnas en hygienplan där det bedrivs veterinärmedicinsk vård. Hygienplanen ska vara skriftlig; utom när en veterinär arbetar i egen firma utan anställda och inte heller delar lokal eller utrustning med någon annan. Läs mer på Jordbruksverkets webbsidor: [Hygienplan](#).

Antibiotika som inte får användas till djur

Karboxipenicillin, Ureidopenicillin, Ceftobiprol, Ceftarolin, Kombinationer av cefalosporiner med betalaktamashämmare, Siderofora cefalosporiner, Karbapenemer, Penemer, Monobaktamer, Fosfonsyraderivat, Glykopeptider, Lipopeptider, Oxazolidinoner, Fidaxomicin, Plazomicin, Glycylcykliner, Eravacyklin, Omadacyklin.

Svenska bestämmelser säger att du inte heller får använda mupirocin eller rifabutin till djur.

Djurhälsoenheten

Jordbruksverket